

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 20 Din., za dijake 10 Din. Za Italijo 15 lir, za Ameriko 1 dolar.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Lotimo se novih koralnih intonacij in napevov!

Fr. Ferjančič.

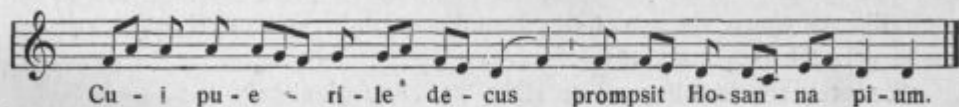
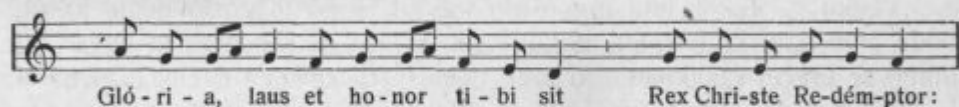
(Dalje.)

Ker se bliža velika noč, oglejmo si nekatere znamenitejšje koralne speve vélikega tedna, ki se več ali manj razlikujejo od prejšnjih medicjskih napevov.

Gloria, laus et honor.

Že na cvetno nedeljo pri blagoslovljenju oljk vidimo precejšnjo razliko med tradicionalnim in medicjskim koralom. Žal, da nimamo še nove hebdomade; zato si moramo dotične speve poiskati v »Graduale Romanum«.

Dasi je nekaj razlike že pri »Hosanna filio David« in pri »Pueri Hebraeorum«, vendar večjo razliko najdemo pri »Gloria, laus et honor«. Dotični napev se glasi sedaj tako-le:

Štiriglasno harmonizacijo k temu spevu za moški in mešani zbor, kakor tudi nekatere enoglasne odpeve je prinesel naš list v prvi dodatni prilogi leta 1915. S tem je ustrezno tudi onim cerkvenim pevskim zborom, ki imajo navado peti pri tej priliki večglasno.

Omenjam še, da se tudi drugi koralni spevi, ki se pojó pri sprevodu in pri zopetnem vходу v cerkev, precej razlikujejo od medicjskih, zlasti po daljših nevmah; vendar predaleč bi zašel, ako bi jih hotel tu navesti.

Ecce lignum Crucis.

Ta pretresljivi spev pri razkrivanju sv. Razpela na véliki petek se po sedanjem tradicionalnem načinu glasi tako-le:

Ono znamenje --, katero je postavljeno nad nekaterimi notami, naznanja, da tu stoji v koralnih knjigah »quilisma«. Ista nota se poje lahko ravno tako, kakor druge navadne note.

Začetek te antifone (»Ecce lignum Crucis«) zapoje duhovnik sam, ki razkriva sv. Razpelo; nadaljno besedilo do »Venite« pojó z njim tudi »ministri« (služabniki-pevci): sklep »Venite adorémus« pa zapoje ves zbor.

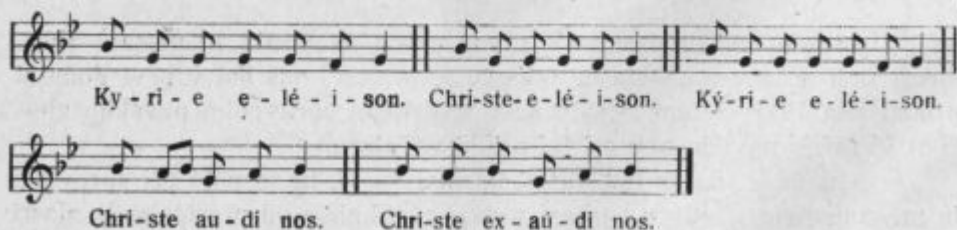
Poje se ta spev trikrat v vedno višji legi, zato je treba paziti, da se prvič zapoje v primerno nizki legi. Tako nekako najprikladnejša srednja je, ako se prvič pričenja na tonu »es«, drugič na tonu »f« in tretjič na tonu »g«, torej vselej za veliko sekundo višje, kakor se glasi zadnji ton zborovega odpevanja. In to sekundo je tem lažje zadeti, ker jo že zbor naznanja na zadnjem zlogu »mus«.

Pozor tudi na to, da se neyme pojó lepo vezano!

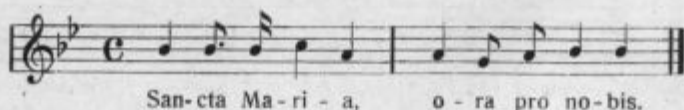
Litanije.

Vélíko — kakor tudi binkoštno soboto se po blagoslovljenju krstne vode pojó latinske koralne litanije vseh svetnikov. Začetek in konec teh litanij se precej razlikujeta od prejšnjega medicejskega načina. Dočim se je preje beseda »e-le-i-son« pela na istem tonu (»tono recto«), gre sedaj melodija na zlogu »i« v veliki sekundi navzdol. Še mnogo večja razlika pa je pri »Christe audi nos«.

Začetek teh litanij torej se sedaj pravilno glasi tako-le:

Pri nadaljnjih invokacijah ni razlike med medicejskim in tradicionalnim koralom. Pač pa moram pripomniti, da na čin, kakor so se doslej pele in se vobče še pojó one invokacije, nikakor ni tradicionalen. Pogostoma se iste pojó v nekakem taktu, kakor na pr.

Tako proizvajanje pa je popolnoma pogrešeno in — da rabim najmilejši izraz — skrajno neokusno. Vsakdo bi moral pač vedeti, da koral nima takta, in ako ga hočemo kljub temu vendarle peti v taktu, ni takt za koralno petje nič drugega, kakor le nekaj prisilni jopič. Vse koralne melodije so sestavljene iz dvo- in trozložnih motivov; zveza teh motivov pa je prosta in se ne vrši po nobenem določenem obrazcu.

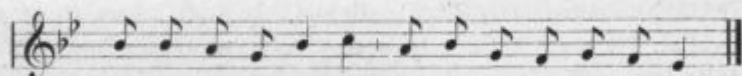
Zgorenja invokacija se mora torej pravilno proizvajati tako-le:

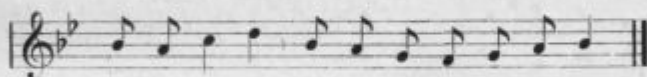
San-cta Ma-ri-a o-ra pro no-bis.

Da ne zaide kdo zopet v staro šablono, misli lahko pri trozložnem motivu »o-ra pro« na triolo ali na triosminski takt; seveda je to le pripomoček, da človek lažje zadene pravo.

Nadaljne prošnje v litanijah se pojó tako, kakor po mediceskem načinu, torej:

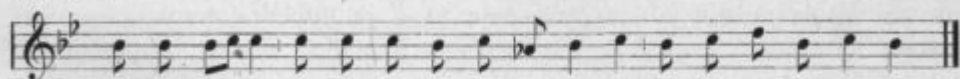

Pro-pi-ti-us e-sto, par-ce no-bis Dó-mi-ne.
Ab o-mni pec-cá-to, lí-be-ra nos Dó-mi-ne.

Pec-ca-tó-res, te ro-gá-mus au-di nos.

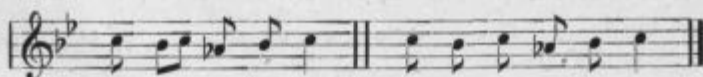
Pri »Agnus Dei« naletimo zopet na par razlik. Glasi se ta napev sedaj tako-le:

A-gnus De-i, qui tol-lis pe-cá-ta mun-dí, mi-se-rè-re no-bis.

Mala razlika je na zlogu »mun«, kjer je bila preje dvozložna skupina navzgor (»podatus«), sedaj pa je ono mesto silabično. Bolj čudno pa se nam zdi, da je sedaj med zlogoma »ca-ta« velika terca, dočim je bila prej mala.

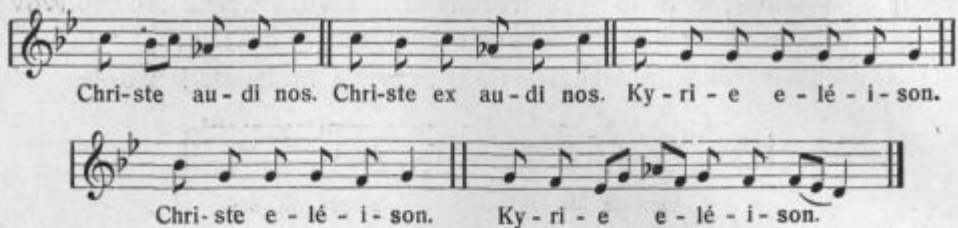
Tudi sklepni »Christe audi nos« se glasi sedaj nekoliko drugače. Pričenja se za veliko sekundo višje kot »Agnus Dei« in se mora peti tako-le:

Chri-ste au-di nos. Chri-ste ex-au-di nos.

Pozor zopet na začetni trizložni motiv, ki se mora peti kot nekaka triola.

Tako se končajo litanije na véliko in bínkošno sobóto. K ríže v i t e d e n i n a s v. M a r k a d a n s e p r i p r o c e s i j i p o j ó r a v n o t e l i t a n i j e, l e d a i m a j o v e č p r o š e n j i n d a s e s k l e p, k i j e z a t r i i n v o k a c i j e b o g a t e j š i, g l a s i t a k o - l e :

Alleluja.

Najbolj utegne tega ali onega presenetiti slovesni »Alleluja«, ki se poje prvič véliko soboto pri sv. maši po končani epistoli in na to zopet pri slovesnem vstajenju. Razlika med medicejskim in tradicionalnim koralom je tu res precej velika.

Ker je medicejski napev tega »alleluja« že itak vsem znan, ga tu ne bom ponavljal. Navesti hočem le sedaj veljavni tradicionalni napev, ki se glasi tako-le:

Predvsem omenjam, da v »Graduale Romanum« niso zaznamovane pavze, temveč da sem jih iz praktičnega razloga jaz pridejal. Je pa v tem spevu par pavz neobhodno potrebnih, kajti cel spev izpeti v eni sapi bi bilo naravnost nemogoče. Zelo važno vprašanje pa je, kam naj postavimo pavze. To je gotovo, da neposrednje pred novim zlogom v eni in isti besedi ne smemo pretrgati. Zato ravnajo napačno oni, ki v tem spevu tako radi postavljajo oddihljaj ravno pred novim zlogom »lu«. Gledati je veliko več na to, da se pri takih melismatičnih spevih postavi oddihljaj kje sredi nevme, da se tako posamezni zlogi v besedi neposrednje vežejo, kakor je to videti tudi v zgornjem zgledu. Da sta tu navedena oddihljaja edino pravilna, trdi tudi slavní Dom Jožef Pothier v svoji znameniti knjigi o gregorijanskem koralu, ki jo je P. Ambrozij Kienle prevedel v nemški jezik (»Der gregorianische Choral«, stran 114). Tamkaj beremo, da na takih in podobnih mestih je treba oddihljaj postaviti vsaj tri do štiri tone pred naslednjim novim zlogom v besedi, da se na ta način reši besedna enota.

Marsikdo se bo pri tem spevu ustrašil začetne male terce (d-f), ki jo je precej težko zadeti, dočim ima medicejski koral na istem mestu mnogo lažjo kvarto. Sedaj pa še trikrat pričeti z malo terco in to vedno v višji legi, kdo bo to zmagal? Toda omenil sem že pri drugi priliki, da je mala terca pač težka od spodaj navzgor, lahka pa od zgoraj navzdol, zato jo

tudi mi poiščimo najprvo od zgoraj navzdol. Zapijmo po tihem na tonu »f« »Per Christum Dominum nostrum« in dobimo pravilno malo terco f—d, katero takoj občutimo (»d—f«), pa imamo pravilni začetek gorenjega »alleluja«. Ko hočemo vdrugič zapeti, pojdimo od zadnjega tona »f« za veliko sekundo navzgor na ton »g«, ki je ob enem predzadnji ton zborovega odpevanja; postavimo na ton »g« zopet malo terco navzdol (g—e) s pomočjo »Per Christum Dominum nostrum«, obrnimo jo naglo in tako dobimo pravilni začetek drugega »alleluja«, ki se pričenja z malo terco »e—g«. Na enak način postopajmo tudi pri tretjem »alleluja«. Od zadnjega tona »g« pojdimo najprvo za sekundo navzgor na ton »a«, ki je zopet predzadnji ton zborovega odpevanja in ga zato ni težko zadeti, postavimo zopet na ton »a« malo terco navzdol in jo obrnimo, da dobimo tako malo terco »fis—a«, s katero se pričenja tretji »alleluja«.

Kdor bo tako solidno postopal, mu pač tudi ta na videz težki »alleluja« ne bo delal posebne preglavice.

Pregled novejšega slovenskega cerkvenoglasbenega slovstva.

Stanko Premrl

(Dalje.)

Č. Postne.

a) za mešani zbor:

v Foersterjevi Ceciliji (lahke, prav primerne, lepe. Med njimi staroslovenska »Večno srečno je življenje«, ki se najbolje poje enoglasno, magari en ton nižje; potem Riharjevi »Jezusove rane« in »Kraljevo znamenje« ter par P. Angelik Hribarjevih).

Hribar: Postne in velikonočne (zelo lepe in ne težke pesmi).

Foerster: Lamentacije in očitania (lamentacije so prirejene po koralnem napevu, ki nastopa po vrsti v raznih glasovih. Svetujem transpozicijo za ton nižje. Očitania so jako učinkujoča skladba.)

Sattner: 8 postnih (zelo lepe, boljše vrste).

Hladnik: 10 postnih (lepe; vmes so tudi nekatere starejših skladateljev. Glede pesmi »Večerja zadnja je minula«, pripominjam, da ni Levičnikova, kot smo do sedaj mislili, temveč Skrbinceva¹).

¹ Janko Skrbinec živi kot nadučitelj v pokoju in organist v Višnji gori. Zložil je več napevov, ki se pa večinoma pripisujejo drugim skladateljem. Lani smo izvedeli v »Pevcu«, da je Skrbinec zložil napev nagrobnici »Vigred se povrne«. Tudi »Zahvalna« v D-duru v I. zv. Vavknovihi »Cerkvenih pesmi« je njegova. Pred kratkim pa sem od njega samega izvedel, da je Marijina pesem za sklep šmarnic »Zbogom dan's Marija pravi« tudi njegova. G. Skrbinec mi je obljubil, da bo svoje glasbene spomine popisal in mi jih dal na razpolago za »Cerkveni Glasbenik«.

Sicherl: Postne in misijonske (Riharjevi in drugi napevi, porabni).

Kimovec: Rihar renatus (nekaj Riharjevih postnih).

Premrl: Slava sv. Križu (5 postnih, nekoliko težjih pesmi).

V prilogah »Cerkv. Glasbenika« je ena Železnikova v l. 1913, dve moji postni v l. 1917, in ena Neffatova v l. 1920.

b) za moški zbor:

v Foersterjevih kantikah, v Grumovi pesmarici in v »Cerkv. Glasbeniku«: tri Hribarjeve v l. 1889, ena Ocvirkova v l. 1905 in ena Boletova v l. 1913.

c) za en glas z orglami:

dr. Kimovčeva v njegovi zbirki »Srce Jezusovo«.

D. Velikonočne.

a) za mešani zbor:

Gerbič: 5 napevov velikonočnih pesmi (porabni; -se težko še kje dobe; en napev sem sprejel v Pesmarico za mladino).

v Foersterjevi Ceciliji nekaj pesmi.

Laharnar: 8 pesmi (lahke, preproste; med njimi ena za moški zbor, ena za en glas in orgle).

Hladnik: Aleluja, op. 22. (srednje vrednosti).

Hladnik: 10 velikonočnih, op. 43. (srednje vrednosti).

Hladnik: 4 velikonočne (manj dobre).

Ocvirk: 6 velikonočnih (zelo lepe).

Sicherl: Velikonočne (Riharjeve in druge; lahke, porabne).

Grum: Velikonočne (zelo dobre).

Dr. Kimovec: Rihar renatus (v zbirki sta dva krepka napeva).

Premrl: 3 velikonočne (prva precej težka, druga enoglasna z orglami, tretja zopet štiriglasna; ne težka, primerna za procesijo).

V prilogah »Cerkv. Glasbenika« se nahaja do l. 1910 dvajset velikonočnih pesmi raznih skladateljev, v novejših se nahajajo v l. 1916 tri moje pesmi, par dr. Kimovčevih antifon, (1916 in 1917) ena Jobstova pesem v l. 1918.

b) za moški zbor:

v Foersterjevih kantikah in v Grumovi pesmarici.

E. Binkoštna.

a) za mešani zbor:

v Foersterjevi Ceciliji dve pesmi, v »Cerkv. Glasbeniku« ena Ocvirkova (1905) in ena moja (1919).

b) za moški zbor:

dve v »Cerkv. Glasbeniku« l. 1882: ena Kumarjeva, ena Trepalova.

F. Marijine:

Foerster: 14 pesmi za majnik (starejša izdaja).

Hribar: Venec Mariji, 24 pesmi, izvirne in druge (zelo preproste).

Hribar: Zdihljeji k Mariji Devici (zelo preproste).

Laharnar: Šmarnične (lahke, lepe).

Hribar - Sattner: Slava Bogu, 23 Marijinih pesmi (zelo lepe).
 Pogačnik: 4 himne kraljici sv. rožnega venca (vzorne cerkvene skladbe).

Pogačnik: 12 Marijinih pesmi (preproste, lepe).

Hladnik: 20 Marijinih, op. 15. (v celoti dobre skladbe, nekaj prav lepih; pozneje izdane kot 16 Marijinih, II. izdaja).

Hladnik: Ave, 17 Marijinih, op. 25. (nekatero lepe).

Hladnik: Češčena Kraljica, 15 pesmi (nekatero prav lepe).

Hladnik: 19 Marijinih, op. 51. (zelo lepe, izrazite, občutene, pač najboljše med njegovimi Marijinimi).

Sicherl: Riharjeve Marijine in druge, 25 pesmi (preproste, melodijske, 7 jih je za moški zbor).

Sattner: Šmarnice, 12 pesmi (zelo lepe).

Sattner: 10 Marijinih (zelo lepe).

Kimovec: Šmarnice, 7 Marijinih pesmi (preproste, prijazne, v lahkem slogu zložene).

Miglič: 9 Marijinih (preproste, lepe).

Pišlar: 5 Marijinih za samospeve, meš. zbor in orgle.

Grum: 5 Marijinih.

Foerster: 12 Marijinih (lepe).

Leban: 5 Marijinih (v njegovi zbirki »Cerkvene pesmi«).

Premrl: 12 Marijinih (preproste).

Premrl: Šmarnice, 10 Marijinih pesmi (nekoliko težje).

Premrl: Godovnice nebeški Materi, 17 pesmi za razne Marijine praznike.

Premrl: Marija, dobrohotno nam ohrani dom in rod, za meš. zbor in orgle (učinkovita skladba).

Adamič: 12 Marijinih (zelo lepe).

Hladnik: 5 Marijinih prošenj ob času vojske.

Hladnik: Zdrava Marija, Marijine pesmi.

Hladnik: Zora miru, 1 Marijina pesem.

Hladnik: 3 Marijine kantate.

Hochreiter: Immaculata, Marijine pesmi (zelo lepe, umetne).

Doktorič: Svetogorski kraljici, 1 Mar. pesem.

Kogoj: 14 Mar. pesmi raznih starejših skladateljev (nekoliko težek slog).

V Foersterjevi Ceciliji, I. del, zlasti II. del mnogo zelo lepih pesmi, v Slava Brezmadežni ravnotako. V prilogah »Cerkv. Glasbenika«¹

b) z a m o š k i z b o r :

Pogačnik: 4 Marijine (zelo lepe; 3 so za moški, ena za mešani zbor z orglami).

Fajgelj: 16 šmarničnih (lahke lepe).

¹ 40 Marijinih pesmi iz prilog »Cerkv. Glasbenika«, ki sem jih pisec tega pregleda uredil, bo izdala — če Bog da — še letos Jugoslovanska knjigarna.

V Foersterjevih kantikah, v Grumovi pesmarici, nekaj v »C. Gl.«
c) za ženski zbor:

Foerster: 6 pesmi za triglasni ozir. dvoglasni zbor z orglami (lepe).

Hribar: Venček Mariji, napevi za Marijine družbe (lahke, melodijske).

Nedved: Sv. Devici Mariji, za sopranski solo, triglasni zbor in orgle (lepa).

Kimovec: Češčena Marija, za triglasni zbor in orglami.

Kokošar: 33 pesmi raznih skladateljev za triglasni zbor.

V Spindlerjevi in moji pesmarici.

(Dalje prih.)

Cerkven koncert v ljubljanski stolnici.

Dne 19. marca je bila blagoslovljena in otvorjena nova jezuitska cerkev sv. Jožefa v Ljubljani. Ker tej cerkvi manjka še notranja oprava, je stolni kapelnik g. Stanko Premrl vprizoril dobrodelen cerkven koncert, čigar čisti dohodek naj pripade temu namenu. Koncert se je vršil dne 16. marca ob pol 8 zvečer.

L. 1911 je zborovalo v Innsbrucku splošno Cecilijino društvo. Na tem zboru je izjavil predsednik dr. Müller nekako zaupno: Gospodje, recite kar hočete, cerkvena glasba je zaostala za svetno. — Cerkven koncert v stolnici je to trditev ovrgel; glasba, ki se je tu izvajala, je na višku moderne umetnosti. Bati se je preje, da ne bi morda v tem stremljenju prekorachila meje cerkvenosti.

Program je obsegal štiri igre na orglah, med katerimi je ugajal posebno Bossijev Allegretto in Guilmanov Final iz I. njegove sonate. G. Premrl je vse točke izvajal z mojstersko roko in duhovitim vznosom. Final se je glasil naravnost brilantno; kakor dragulji na svileni nitki so se usipali glasovi izpod prstov. Ker pri nas nobena dvorana še nima orgel, so cerkveni koncerti že iz tega pogleda umestni, da vsaj v cerkvi čujemo kraljico inštrumentov v celem njenem sijaju.

Druge točke so bile nekaj kompozitoričen duet med Premrlom in dr. Kimovcem, v katerem je prvi glas vsekako prisojen Premrlu.

Maša na čast sv. Jožefu je bila lani zložena za 50letnico, odkar je bil sv. Jožef proglašen za varuha sv. cerkve. In če prav vem, je bila s to skladbo spolnjena dana obljuba. Nekaj kratov se je že prej pela pri javni službi božji. Maša je jako kratka in skozi in skozi odeta v moderno, semtertje trpko harmonijo. Kyrie kaže domače, plemenito vporabljene molitve. Gloria je tridelna; srednji del »Qui tollis« gre v mirnem tempo, ona dva pa sta živahna, sklep imitatoričen. Tudi Credo je živahen; nežno skrivnost včlovečenja Sinu božjega (Et incarnatus) je skladatelj to pot prisodil basu. V »Crucifixus« trobila slikajo pretresljivo dramo na gori Kalvariji. Sklep kratek, krepek.

V Sanctus imajo soprani silne višine, katerim so pa bili popolnoma kos. »Hosana« je nenavadno miren in lep, sklep zopet jako krepek. »Benedictus« in »Agnus« je božajoča glasba, polna nabožnega čustvovanja. Najlepši del cele maše je menda »Agnus«: ginljiv duet soprana in alta, zatem tenorja in basa, slednjič vseh skupaj. Privesek v Benedictus in Agnus je pravzaprav odveč, sklep je brez njih popolnoma zadovoljiv.

Maša je veličastno delo, polno življenja, dramatike in plemenite strasti. Težko delo, tudi za stolni zbor trd oreh, vendar je bilo proizvajanje ugledno.

Dr. Kimovčeva »O sveta večerja« je mala, a plemenita skladba, velik zunanji sijaj, ki ga besedilo pravzaprav ne tirja. — Ostali dve njegovi skladbi »Raduj se, Kraljica« in gradual za god sv. Cecilije sta umetni točki, bliščeče inštrumentirani; glasba skrajno moderna, apartna, radi kontrapunktične linije zelo rafinirana, za nas navadne zemljane težko razumljiva.

Izmed Premrlovih je bila najumetnejša točka »gradual in sekvenca za velikonoč« s krasnim altovskim solom: glasba prikupljiva; glasba ne samo za glavo, ampak tudi za srcé. In pa »Božična«, ki je pravi biser nabožne glasbe: ljubka, mehka, bajna, da bi jo poslušal celo noč. Oboa prinaša plemenit pastoralni motiv, nato vstopita sopran in alt, pozneje tenor in bas v duetu, nazadnje vsi štirje. Inštrumentacija varijira v vsaki kitici.

Direkcija je bila v spretnih rokah dr. Kimovca, g. Premrl je bil ves čas pri orglah, samo božično je dirigiral sam. Zbor je brojil 40 glasov in je jako ugajal: nobene vsiljivosti, vse lepo diskretno, tudi najvišje višine, intonacija izredno čista; samo besede so se malo razumele, ker so orgle in orkester topili glasove. Vojaški orkester je točno in z lepim umevanjem sledil dirigentu. V obče se je opazilo, da dirigent in orglavec merita na velikanski efekt, katerega sta tudi dosegla; prav nežnih nijans ni bilo. Tudi vsposed se je preveč oziral na božično in velikonočno dobo; kaj prikladna bi bila kaka vokalna, postu primerna točka, v finih nijansah.

Koncert je bil prav dobro obiskan, a je zaslužil še obilnejšo udeležbo, kajti lahko se reče, da je bil veliko muzikalično dejstvo.

P. Hugolin Sattner.

O uglasitvi bronastih zvonov istega zvonila.

Ivan Mercina.

(Konec.)

Ako upoštevamo vse te dokaze, ki govore zoper nabavo harmoničnih zvonil, se moramo vprašati: Kako da se vendar le nabavljajo na Kranjskem v toliki večini harmonična zvonila? Po mojem mnenju so tu v glavnem ti-le vzroki:

Ponos vernega ljudstva, da ima domača hiša božja kolikor mogoče velike zvonove in posebno mogočen véliki zvon. Temu ponosu se pridružuje seveda tudi tekmovalna želja, izrazujoča se v posnemanju (v enaki uglasbi) in prekašanje (po velikosti in dobroti) zvonov sosednjih cerkvá. Zato nahajamo v celih pokrajinah in deželah v ogromni večini zvonila le ene vrste (harmonična ali melodična). Da ima pri tej splošni nabavi zvonil istovrstne uglasbe svojo besedo tudi moda, je lahko verjeti. Ker pa velja v glasbi bolj kot drugod izrek: *variatio delectat*, je ta glasbena enoličnost zvonil za glasbenikovo uho prevelika, pa tudi motljiva za navadno uho, ki mu povzroča težave v razločevanju zvonil ene cerkve od druge. Zato bi bilo želeti, da bi se ta izključna nabava harm. zvonil začela opuščati, če ne že zaradi neizpodbitnih prednosti mel. in meš. zvonil, pa vsaj zaradi potrebne in v glasbi toli priljubljene raznoličnosti.

2. Enovrstno uglasbo zvonil pospešujejo dalje zvonarji. V zvonarstvu igra praksa, izkušnja največjo vlogo. Mnogo je bilo zvonarjev in jih je še dandanes, ki je najti pri njih ubogo malo splošne in glazbene izobraženosti. Akustika jim je deveta dežela. Vsa njih učenost so le: lastna izkušnja, od prednikov prepuščeni in zapuščeni črteži, obrisi, načrti, obrazci, izmeritvena števila za kalupe, izkustveni podatki o zvonovini, nje nabavi, nje mešanju, nje topitvi itd. Takí zvonarji — pa tudi drugi, ker je v zvonarstvu glavni moment vendar le izkušnja — vlivajo najraje zvonila »enega kopita«, ki jih so največ vlili in ki imajo z njimi najboljše izkušnje. Da vplivajo zvonarji pri nabavi novih zvonov na izbero uglasbe pri cerkvenih predstojništvih, je prav naravno in umevno.

3. Velik vpliv na izbero harm. zvonil imajo tudi gospodarski oziri. V harm. zvonilih je namreč v teži med zvonovi istega zvonila večja razlika kot v melodičnih. Že v vzorcu harm. zvonila (*c, e, g*) je srednji zvon tako velik kot v vzorcu mel. zvonila (*c, d, e*) mali zvon. Pri zvonilih štirih in več zvonov je ta razlika še večja. Zato so harm. zvonila razmerno cenejša kot melodična. Zato je pri harm. zvonilih mogoče z manjšimi stroški nabaviti težji véliki zvon kot pri melodičnih. In véliki zvon je glavni ponos našega ljudstva.

4. Kot važen razlog, da je še tako malo znana glasbena prednost mel. zvonil pred harmoničnimi, je smatrati tudi nedostajanje zvonoslovnih veščakov. V tem vlada pri nas še velika, velika suša. Naše ljudstvo je pri nabavi novih zvonov navadno prepuščeno samemu sebi, ali prav za prav milosti in nemilosti zvonarjevi. Ako si tudi poišče svéta in pouka pri voditelju cerkvenega petja ali pri kakem drugem glazbeniku, mu ta ne ve ničesar svetovati. Kako neki? On pozna pač občno glazb. teorijo, pozna vrhu tega specialno teorijo in bistvo orgel ali glasbila, na katero zna gosti, a zvonovi so mu toliko znani kot mestni gospodični, spretni igravki na klavir, orgle, ki jih je v cerkvi pač ponovno slišala, a jih ni od blizu niti videla. Dobro se spominjam, kako žalostno in smešno vlogo sta igrala pred nekaj leti na zvoniku v Šempetru pri Gorici dva goriška godbe-

nika, ki jima je okrajno sodišče goriško poverilo preiskavo in oceno novih zvonov v pravdi občine šempeterske z laškim zvonarjem, in katerima godbenikoma je naenkrat »zmanjkalo sape«, ko jima je odvetnik kot zastopnik občine (od mene poučen) izjavil: »Gospoda, kako moreta ocenjevati te zvonove, ki niso več taki kakor so prišli iz liva, ki jih je zvonar — ker so bili slabo uglasjeni — s pilo in z dletom »popravljal«, a ne popravil!«¹⁾ — Komur so taki poglavitni pojmi o zvonstvu neznani, od njega seveda ne moremo pričakovati, da bo poznal podrobne razlike v uglazbi zvonil.

Edini uvaževanja vredni vzročni moment, ki govori za harm. zvonila pred melodičnimi, bi bil torej gori v 3. vzroku naveden denarni prihranek: da je mel. zvonilo enakega vélikega zvonu dražje kot harmonično. Ali temu prihranku stoji nasproti večja rabnost in boljše glasovno enakomočje mel. zvonila. V melodičnem, celo štiriglasnem zvonilu je mali zvon po glasu krepkejši, slišen v večjo daljavo ter manj podvržen preglaševanju svojih večjih sosedov kot mali zvon celo triglasnega harm. zvonila. Tudi se da gorenja edina prednost harm. uglasbe s približno dobrim uspehom nadomestiti z mešanim (harm.-mel.) uglasenjem zvonil. V kakem razmerju, pokaže najbolje primera vseh treh uglasbitvenih vrst na podlagi istega vélikega zvonu.

I. vrsta — melodično	zvonilo —	: c, d, e;
II. " { — harmonično	" —	dur: c, e, g;
— harmonično	" —	mol: c, es, g;
III. " — harmonično-melodično	" —	: c, es, f.

Za II. vrsto navajam dve podvrsti, ki odgovarjate velikemu in malemu trizvoku. Razlika je le v srednjem zvonu (*e* in *es*). Majhna razlika sicer po intervalu, a velika po vtisu na naš sluh. Ta razlika med velikim (*dur*) in malim (*mol*) glasovnim načinom ni le vsakemu glasbeniku dobro znana, ampak tudi neizobraženo uho čuti v drugem načinu nasproti prvemu neko mehko, resno in otožnost. Lahko je torej priznati, da pristoja glasovni barvi velikih zvonov mnogo bolje znak malega trizvoka kot velikega. Pa tudi pri malih zvonovih je bolj priporočati molovo soglasje, ker očitno ublažuje rezko in kričavo glasovno barvo visokih glasov malih zvonov.

Velike važnosti je terca teh dveh trizvokov kot postranski (aliquotni) zvonov glas, in kot tak glas ima mala terca pred veliko važno prednost, ali bolje: nenadomestnost. Pri preiskavi alikvotnih zvonovih glasov se je sicer med njimi našla tudi velika terca namestu male, ali v tem slučaju je bil vedno kak drug alikvotni glas disharmoničen. Tako pravi zvonoslovec K. Walter, da ni še nikdar slišal dobrega zvonu, ki bi se v njem oglašala velika terca in bi bili hkratu ostali alikvotni glasovi

¹⁾ Ta zvonar namreč ni imel spretnosti nekdanjih mojstrov, ki so bili zmožni tudi takih popravil.

čisto harmonični. In na vprašanje: Kakšna je harmonija, ki se v njej oglašča zvon, če je prišel iz popolnoma dobro posrečenega liva? — odgovarja: Le ena, namreč harmonija malega trizvoka. Zato mu je harmonija malega trizvoka vzor dobrega zvonovega glasu. Delali so se pač poizkusi za uveljavljenje alikvotne velike terce, ali ti poizkusi niso dosegli zadovoljivega uspeha. To daje našim cerkvenim občinam resen spomin: Ako hočete imeti na vsak način harm. zvonilo, izberite si uglasenje v malem trizvoku, ne v velikem!

S tem se seveda edina gospodarska prednost harmoničnega zvonila oškrne, t. j. nabavna cena vsled težjega srednjega zvonu zviša ter približa ceni melodičnega zvonila.

Če izločimo torej harm. zvonilo velikega trizvoka, nam ostane

- I. mel. vrsta: c^1 (1900 kg²), d^1 (1400 kg), e^1 (850 kg) = 4150 kg;
- II. harm. „ : c^1 (1900 kg), es^1 (1100 kg), g^1 (550 kg) = 2550 kg;
- III. mešana „ : c^1 (1900 kg), es^1 (1100 kg), f^1 (750 kg) = 3750 kg.

Pri istem velikem zvonu je torej najlažje in najcenejše harm. zvonilo: ono — z glasom vél. zvonu c — je lažje za 600 kg od melodičnega in za 200 kg od mešanega. Ker pa ima toliko neugodnih svojstev, je resno odsvetujem in priporočam drugi dve vrsti. Ako naročniki ne morejo utrpeti tega težnega pomnožka, naj si naroče za pol glasu višje zvonilo (veliki zvon glas cis). In tako zvišano mel. zvonilo bo imelo približno težo prejšnjega harmoničnega, harm.-mel. bo pa še lažje. Dobro je pomniti, da lepota zvonila ne zavisi od teže zvonov, ampak od njih glasovne lepote ter njega čiste in primerne uglasbe.

Za harmonično-melodično zvonilo pa je najbolj priporočati sestava kot je gorenja: harm. interval (terca) med velikim in srednjim in diatonični interval (sekunda) med srednjim in malim zvonom. Že terca prenešana med mala zvonova (c, d, f) ne tvori več take lepote. Še slabše bi bilo, če bi se terca nadomestila s kakim večjim intervalom. To mešano soglasje (c, es, f) se še lepše glasi kakor čisto melodično (c, d, e) ter nima le gospodarske prednosti ampak tudi glazbeno. To zadnjo prednost nam že dovolj izpričuje dejstvo, da smo s tem izpremenili durovo soglasje mel. zvonila (prima, vel. sekunda, vel. terca) v molovo harmonijo meš. zvonila (prima, mala terca, čista kvarta). S tem smo harmonijo zvonila prienačili harmoniji alikvotnih glasov posamnih zvonov. Poleg tega izraža ta mešana sestava bolj sorodno diatonično skupnost brez dissonantne sekunde. Ima pa tudi mogočnejši vpliv na glazbeno neizobražen sluh, ker se veliki zvon oblastno oddaljuje od malih dveh, ki sta po diatoničnem intervalu tesnejše združena med seboj, dočim stopa velikost vélikega zvonu še bolj izrazito in povečano pred sluh.

Slednjič tvori to soglasje primerno podlago za štiriglasno zvonilo, ako mu pridružimo še prvo višjo veliko sekundo ter dobimo s tem štiri-

²) Poprečna teža zvonov raznih Samass.

glasno harm.-mel. zvonilo *c*, *es*, *f*, *g*. To je najprimernejša, najuporabnejša in najhvaležnejša sestava za štiriglasje. Novejšim zvonoslovcem je to vzor za štiriglasno zvonilo. V njem je zastopan čisti harm. in čisti mel. element, ki se udejavljata z izpremembo v triglasno zvonilo tako, da se izpušča višji srednji ali pa veliki zvon. V prvem slučaju dobimo *c*, *es*, *g*, v drugem pa *es*, *f*, *g*. Če pa izpustimo mali zvon, dobimo harm.-mel. triglasje. To so torej pristni vzorci za vse tri vrste zvonil. Menjava teh vzorcev omogočuje pri pritrkavanju najkrasnejše kombinacije.

V tej štiriglasni sestavi postane prednost mel. in mešanega zvonila pred harmoničnim še bolj očitna. To kaže očitno primera zvonila c^1 , es^1 , g^1 , c^2 . Gori je bilo rečeno, da je za čisto harm. zvonilo uporabno in harmoniji alikvotnih glasov primerno le molovo soglasje. Potemtakem je za štiriglasno harmonično zvonilo možna edino le gorenja sestava e^1 , es^1 , g^1 , c^2 . Kje imajo štiriglasno zvonilo, zvonijo le poredkoma na vse štiri zvonove, ampak navadno male tri ali mala dva, torej es^1 , g^1 , c^2 , ali samo g^1 , c^2 . Sekstni akord es^1 , g^1 , c^2 je pa za zvonove nesrečno soglasje, pusto in prazno, ker vsebuje prevelika intervala, celó kvarto (g^1-c^2) ter tvorita krajna zvonova (es^1-c^2) seksto, ki je za triglasno zvonilo preobsežna. Poleg tega vzbuja to soglasje občutek nestalnosti in omahljivosti, ker mu manjka prava podlaga, t. j. prima (tonika). Spodnji zvon (*es*) je namreč terca temeljnega akorda. Ravno tako neugodno je soglasje malih dveh zvonov ($g-c$). Tega nesoglasja ne najdemo menda v nobenem zvoniku, ki ima le dva zvonova. Za dvoglasno zvonilo ni priporočljiv celó interval velike terce, — kajti ako se v večjem zvonu le nekoliko jasneje oglašča alikvotna (mala) terca, nastane neprijetno navzkrižje med njo in glavnim glasom malega zvonu.

Vzemimo pa male tri zvonove (es^1 , f^1 , g^1) štiriglasnega mešanega zvonila, koliko srečnejša je ta izbira! Večji zvon tvori toniko, noben interval ne presega sekunde, mali zvon stoji po velikosti blizu velikima, se jima ne da preglašati ter je dovolj glasen, da ga je slišati po celi tudi obsežnejši cerkveni občini. Neenaka slišnost zvonov enega zvonila je za slušatelja ravno tako mučna kot za igravca na klavirju s pomanjkljivimi strunami, v katerem (razen spodnjih oktav) bije nekaj tipk na tri strune, nekaj na dve ali celo na eno. Vrhu tega je oktava štiriglasnega harm. zvonila interval, ki se redko kedaj posreči. Jaz vsaj sem doslej slišal le eno samo zvonilo z dobro posrečeno čisto oktavo. Zato naj si naročniki štiriglasnega zvonila dobro zapomnijo besede zvonoslovca G. V. Weber-ja, ki piše: Ko se gre za nabavo štirih zvonov, ni najboljša ona sestava, v kateri donijo najlepše štirje zvonovi, ampak ona, v kateri se dva gorenja ali trije gorenji zvonovi glasijo sami zase s kolikor možno dobro učinkovitostjo.

K temu priporočilu dodajem še to-le: Iznebimo se krivega nazora, da tvorijo le veliki zvonovi z nizkimi glasovi lepo zvonilo; otresimo se napačne misli, da dela le težak veliki zvon cerkvi in občini čast; ne

naročujmo zvonil z večjimi intervali kot je terca, in še to naj po številu — če le možno — prekaša sekunda; nabavljajmo si zvonila z majhnim glasovnim obsegom!

Organistovske zadeve.

V seji org. podp. društva v Ljubljani 23. febr. 1922 se je vladna podpora, došla koncem leta 1921, v znesku 6179 kron 36 vin., razdelila med 14 organistov-članov, ki so za njo prosili. Obravnavale so se še nekatere druge tekoče zadeve. Radi prošnje, vložene na vlado glede izdatne podpore organistom v Sloveniji, se sklene, prošnjo ponoviti. — Prošnjo za škof. podporo v letu 1922 naj člani pošljejo odboru do konca aprila.

V seji org. škof. komisije 22. marca 1922 se je vršil razgovor glede vloge društva organistov-glasbenikov za Slovenijo z Medjimurjem na ljubljanski škof. ordinariat glede ureditve gmotnega org. vprašanja. Omenjeno društvo stoji na stališču, naj se bera odpravi in naj se določijo organistom stalni mesečni prejemki v denarju, in sicer po 50 vin. od duše. Pri tisoč dušah bi to zneslo 500 kron. Komisija je mnenja, naj bira zlasti predpisana ostane, kajti ta je danes najbolj važna in ima svojo gotovo vrednost, dočim je vrednost denarja spremenljiva. Stalni prejemki v denarju bi imeli pomen le za večje župnije; na malih bi organist bil v tem slučaju — brez bire — celo na slabšem. Komisija je tudi mnenja in predlaga, naj župni uradi priporoče vernikom tudi prostovoljno bero, kjer ta še ni v navadi. Poleg bere naj se organistom tudi denarno primakne, kolikor je z ozirom na krajevne razmere mogoče. Ordinariat se naprosi, naj ponovno pozove župne urade, da skupno z občinskimi možmi vzamejo gmotno vprašanje tamošnjega organista v roko in ga po najboljši moči kraju primerno — uredi: ali sporazumnim potom ali — če drugače ne gre — potom konkurenčne obravnave. In to na deželi kakor tudi v mestih!

Društvo organistov in glasbenikov za Slovenijo z Medjimurjem je imelo svoje prvo glavno zborovanje dne 21. marca 1922 dopoldne v Narodnem domu v Celju.

Zborovanja se je udeležilo nad 100 tovarišev organistov iz vseh pokrajin Slovenije in Medjimurja, kjer so skupno manifestirali za zboljšanje svojega nad vse slabega gmotnega stanja.

Zborovanje je počastil s svojo prisotnostjo g. Dragotin Žabkar, podžupan mesta Celje in g. Adolf Bervar, tajnik NSS za okraj Celje.

Slišale so se mnogobrojne pritožbe tov. organistov o njih žalostnem položaju.

Na predlog tov. Klančnika so vsi navzoči enoglasno sklenili, zahtevati od kn. škof. ord. društvenega delokroga ustanovitev disciplinarnih komisij, katere bodo varovale svoje člane pred krivičnim postopanjem njihovih delodajalcev. 2. Naj se izjednači šolnina organistom po tarifu, katerega bode predlagal društveni odbor tozadevnim knezoškof. ordinarijatom. 3. Naj se plačujejo potrebne cerkvene note iz cerkv. blagajn. Na predlog tov. Jos. Jarha so vsi zborovalci enoglasno sklenili, da bodo odločno vstrajali na zahtevi stalne mesečne plače, ki jo je odredil in odobril knezoškof. ord. v Mariboru z okrožnico vsem župnim uradom in z vlogo društvu z dne 7. jan. 1922.

Članarina za l. 1922 se je določila zvišati na 2 Din mes. (letno 96 kron). Vsi člani, ki so k društvu pristopili do dne 21. marca 1922, plačajo članarino tudi za l. 1921 v znesku 48 kron. Vpisnina, sprejemnina in članska legitimacija stane

8 kron. — Kot ustanovni član k društvu je pristopil g. Dragotin Žabkar, podžupan mesta Celje, za kar so mu vsi zborovalci izrekli prisrčno zahvalo.

Izvoljen je bil enoglasno dosedanji odbor društva s sedežem v Petrovčah pri Celju.

Organistovske službe. Razpisane so: V Štangi, p. Litija (v drugič), nastop s sv. Jurijem. V Žužemberku. V Motniku služba organista in cerkovnika. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Prednost imajo neoženjeni. V Begunjah pri Cirknici služba organista združena s službo obč. tajnika. Organist ima prosto stanovanje s pritliklinami in vrtičem. Plača po dogovoru. Nastop takoj ali čimpreje. Organist zmožen knjigovodstva, bi dobil zaslužka tudi pri Kmetijski družbi. V Kranjski gori, na Raki.

Premembe v org. službah. Franc Zabavnik, do sedaj na Igu, je dobil službo v Šmartnem pri Kranju. Na Ig pride Pavel Krulc. Luka Sevnik, do sedaj v Motniku, se preseli na Bevke pri Vrhniki. Franc Plevelj je prevzel org. službo v Radomljah pri Kamniku.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. — 23. jan. je kvartet »Zika« priredil svoj tretji komorni večer. Izvajal je Beethovnov kvartet v G-duru op. 18. št. 2. Smetanov kvartet v E-molu »Iz mojega življenja« in skupno z g. prof. Jankom Ravnikom Dvořakov klavirski kvintet v A-duru. Vse točke so bile zanimive in so ugajale, zlasti pa sta napravila največji vtis Smetanov kvartet, ki so se gospodje Zikovci vanj posebno uživali, in Dvořakov kvintet, kjer vse prekipeva bujne, sočne, semtertje naravnost strastne glasbe. Kvartet »Zika« smemo že danes prištevati k najboljšim komornim zvezam, kar jih sploh poznamo. — 13. febr. se je vršil IV. sinfonični koncert orkestralnega društva »Glasbene Matice«. Bil je to hkrati II. koncert iz cikla jubilejnih koncertov ob 50letnici »Glasbene Matice« v Ljubljani. Izredno velik orkester — sodeloval je tudi orkester Kralj. Narodnega gledališča in nekaj godbenikov dravske divizije — je pod vodstvom prof. Karla Jeraja izvajal štiri sinfonične skladbe: Stanislava Biničkega uverturo k Vojnovičevi drami »Ekvinokcij«, ki ima v sebi precej dramatične sile in toplote sploh, bodisi v invenciji bodisi instrumentaciji, a se ne drži prave forme, Sukovo Meditacijo na staročeški koral sv. Vavrlava za godala sama, resnoveličastno, v strogih temah se zapletajočo in zgoščajočo skladbo, Krstičev Rondo iz njegove suite za godalni orkester, v celoti bolj šibko delo, kot glavno skladbo pa Berliozovo Fantastično sinfonijo, grandiozno delo, obstoječe iz petih programatičnih stavkov. Sinfonija je polna izrazitih domislev, silnih kontrastov in žari v presenetljivi, na barvo in moč preračunjeni, za svojčas nezaslišani instrumentaciji. Velikansko Berliozovo delo smo v polni meri uživali in smo orkestralnemu društvu za krasno izvajanje te pri nas še ne izvajane sinfonije vso hvalo dolžni. — Operni pevec Romanowski in skladatelj Kogoj sta priredila 5. marca matinejo, 20. marca pa soarejo slovenskih samospevov. Pri matineji je imel Kogoj tudi kratko, a zelo premišljeno, in v resnici poučno predavanje o razvoju slovenskega samospeva, ki se pričinja z Jurijem Fleišmanom, Kamilom Maškom in Miroslavom Vilharjem, se stopnjuje in vsebinsko pogloblja v Benjaminu Ipavcu in doseže višek v klasični romantiki Antona Lajovca. Na kratko je označil še Rista Savina, Gojmiro Kreka, Škerjanca, Ravnika in Adamiča in naštel še več drugih naših skladateljev, ki so kolikortoliko prispevali k zadevni glasbeni literaturi. Romanowski je lepo in občuteno zapel celo vrsto samospevov starejših in novejših skladateljev. Zastopani so bili: K. Mašek in H. Volarič s po dvema, Fleišman, A. Leban, B. Ipavec, Ivan Grbec, Krek, Kogoj, Lajovic in Svetek s po enim. Z matinejo smo bili zelo zadovoljni. Pri soareji 20. marca so se izvajali samospeli v Ljubljani živeči skladateljev: Lajovca, Šker-

janca, Ravnika, Kogoja, Sattnerja, Premrla, Adamiča, Pavčiča, Pahorja in Kreka. Ta večer je bil skrajno slabo obiskan. — Koncert, ki ga je priredila koncertna in operna pevka gospa Pavla Lovše, je bil dan kot III. matični jubilejni koncert. Slišali smo precejšen niz slovenskih samospevov, počenši z Nedvedovim »Pogled v nedolžno oko«, Vilharjevim »Nezakonska mati« in Foersterjevo arijo Minke iz opere »Gorenjski Slavček«. Od novejših so bili zastopani: Lajovic, Kogoj, Škerjanc, Ravnik, Parma, Prochazka, Dev, Krek, Pavčič in Adamič. Gospa Lovšetova je mnogobrojnemu občinstvu, ki je posetilo njen koncert, napravila s svojim izbornim pevanjem in prednašanjem naših domačih izrazitih samospevov, prvovrstni užitek. — 13. marca je pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredilo Koncert jugoslovanskih narodnih pesmi. Izvajale so se pesmi: macedonske, srbske, črnogorske, slavonske, medjimurske, ciganske, belokranjske, primorske, istrske, bosanske, hrvatske, prekmurske, koroške, gorenjske, dolenske, slovenske. Nastopila sta moški in mešani zbor »Ljubljanskega Zvona« ter operna pevka ga. Thierry-Kavčnikova in operni pevec g. Kovač. Pesmi so bile zelo zanimive. Največ jih je priredil Emil Adamič. Pevski zbor je bil vobče zelo dober, le semtertje so se pokazale še kake ostrine, ki jih bo treba polagoma ugladiti. G. pevovodja Prelovec zasluži za svoje marljivo in smotreno delo vse priznanje. Izmed solistov je gospa Thierry-Kavčnikova topot izredno ugajala, g. Kovač pa manj. — 16. marca se je vršil cerkven koncert v stolnici. O njem poročamo podrobneje na drugem mestu.

II. Koncerti drugod. — Glasbeno društvo »Ljubljana« je priredilo 12. febr. koncert v Kranju, 5. marca na Vrhniki. — 12. marca so koncertirali v Zagrebu slovenski umetniki: ga. Lovšetova, g. Rijavec in Ličar. S. P.

Dopisi.

Grad pri Mirnu (Goriško). — Gospod urednik! Že celo leto se pripravljam Vam enkrat vsaj kratko kaj sporočiti o nas! Pa delo, bolezen in drugo me je zmiraj oviralo. Leto 1920 je bilo zame prav usodepolno, zapisan sem bil že skoro med mrtve et ecce vivimus. Okreval sem, hvala Bogu, in zopet lahko opravljam doma vsa opravila. Pevovodja sem v našem cerkvenem zboru in v »Izobraževalnem društvu Miren«. Naročen sem na »Cerkv. Glasb.« in »Pevca«, ki ga številko za številko prečitam tudi zboru, nadalje naročim sproti tudi druga glasbena dela, o katerih mislim, da jih bo naš zbor mogel prebaviti, kakor sedaj Adamičeve »Slovenske akorde« i. dr.

Tu se trudim v muzinem hramu že od leta 1918, pa moram priznati, da prva leta ni šlo in ni šlo. Je bilo preveč drugih skrbi. Ljudje so si postavljali barake, filikali hiše, čistili polja, šli za koščkom kruha. Šele pred dvema letoma se je zbor res ustalil, ki šteje sedaj 40 moči. Imam mešani, moški in ženski zbor. Pri vsaki vaji (dvakrat v tednu in nedeljo) razlagam sproti tudi teorijo: tu sem se taval posebno glede vokalizacije po knjigi: Hugo Lutz, ki se mi zdi zelo praktična, po njem se ravnamo tudi pri uvrstitvi pri nastopih: levo od pevovodje sopran, desno alt, za sopranom tenor in za altom bas; pri raznih nastopih sem videl razne uvrstitve, ki niso služile polnosti glasov.

Glede cerkvenih pesmi moram reči, da pojemo iz vseh zbirk, ki so po resnih korih v navadi. Gledam največ, da pridem ven iz tistega šablonskega »Pred Bogom« in podobno. Za navadne nedelje naj že še bo. Pa v adventu, v prvem božičnem in velikonočnem času in v postu, mi pa kot duhovniku ne da, začeti mašo n. pr. na tiho ali oljčno nedeljo z: »Bog pred tvojim veličastvom«.

Svetnih pesmi imamo na izbiro. Nastopili smo v preteklem poletju pri raznih ljudskih taborih v goriški okolici in priredili sami veliko veselico na prostem. Peli smo takrat, t. j. 11. sept. tele pesmi: »Domovini«, J. Aljaž; »Zaročenka«, dr. Fr. Kimevec (Priloga Pevca); »Pogled v nedolžno oko«, Vinko Vodopivec in od Vas prire-

ieno narodno vipavsko: »Po jezeru bliz Triglava«. Sedaj za pustno prireditev smo peli dve Adamičevi iz »Slovenskih akordov«: »Pala je pala slanica« in »Bog je vstvaril zemljico« in več drugih. Naše geslo je: vedno naprej, k popolnosti.

K vajam še dobro zahajajo. Morate pomisliti, g. urednik, da morajo hoditi k vajam na hrib, trudni od dela, včasih v temi in dežju. Zato so nekatere vaje slabše obiskane, kar včasih — pa poredkoma — moti skupni nastop. Pa razmere... Sicer pa dostikrat občudujem njih požrtvovalnost.

Kot posebnost našega zbora moram še omeniti, da jim moram skoraj vsako pesem intonirati pol tona višje, da jo pojejo s potrebnim ognjem. Imam soprane, ki premagajo vsako višino s falzetom ali naravnim glasom, kakor je potrebno. Tako dobim tudi sam spretnost v transpoziciji.

Končno moram omeniti, da imamo mašne, božične in velikonočne pesmi, ki jih naš zbor poje, prirejene za našo rabo v posebnih zbirkah. Pozneje bom dal še Marijine, ki jih tu pojemo, posebej za naš zbor natisniti.

Tako se bojujemo mi tu za Boga in pravo prosveto v blagor naroda.

S spoštovanjem preudani

Franc Pirc.

Cecilijino društvo mestne župnije sv. Jakoba v Ljubljani. — Naš cerkveni zbor je začel posebno v zadnjem času prav lepo napredovati. Konservatorist Jos. Brečko, ki je za svojim dolgoletnim marljivim prednikom Antonom Grumom prevzel mesto organista v naši cerkvi, si je znal takoj ob svojem prihodu pridobiti zaupanje celega zbora in je med pevci vzbudil živahno zanimanje za lepo petje. Da bi mogli predvsem ob večjih praznikih izvajati tudi boljša dela, katerih stroške cerkev sama ne more kriti, se je na novo poživilo Cecilijino društvo naše župnije, ki je med vojno skoro popolnoma zaspalo. Farani nam radi darujejo v ta namen, tudi g. župnik lepo podpira naše petje.

Za božične praznike smo naštudirali A. Faist: Missa in F. op. 16 s pomnoženim zborom in polnim orkestrom, katerega dobimo iz gledališča, imamo pa tudi v naši župniji nekaj dobrih goslačev ki prav radi pomagajo. Želeti bi bilo, da bi se razen violin začeli učiti naši fantje tudi druge instrumente, zlasti pihala: rog, trobento itd. Navadne nedelje pojemo slovensko od starejših in novejših skladateljev.

Zbor šteje 20 rednih moči, poleg tega pa smo ustanovili tudi šolo za pevski naraščaj. Rednih vaj imamo navadno po dve na teden. Največjo preglavico nam delajo orgle, ki so bile sicer meseca septembra od g. Naraksa precej temeljito popravljene, in se jim je tudi principal vrnil, ki je bil med vojsko vzet, a kljub temu vsled svoje starosti in velike obrabe komaj še služijo svojemu namenu, posebno sedaj po zimi imajo veliko hripavost, mogoče jih bo solnce malo ozdravilo, nujno bi potrebovali novih. A tu je — žal — za enkrat na poti denarno vprašanje. J. J.

Smlednik. — Ko sem pred tremi leti nastopil službo v Smledniku, je zbor štel 13 pevcev in pevk. V teku tega časa jih je nekaj odpadlo. Zbor smo pomnožili z novimi močmi. Nekateri pevci so jako vztrajni, posebno g. Štirn, ki poje pri zboru že 25 let. — Not imamo prav veliko, kar je zasluga g. župnika. Naučili in izvajali smo sledeče skladbe: Sattner: missa Seraphica; Foerster: missa in h. S. Caeciliae; Schweizer: Schutzengelmesse; Gruber: jubilejna maša op. 105; Hladnik: missa S. Rosarii op. 19; Griesbacher: missa stella maris, op. 141; — missa Mater admirabilis, op. 86; Wagner: missa jubilate Deo. — Za lanski Božič smo se naučili Jos. Lud. Weisovo: missa in h. S. Joseph. Ta maša je še v rokopisu. Druge skladbe, kakor: mašne, Marijine, evharistične itd. pojemo od vseh naših ter nekaj tudi od tujih skladateljev. Ravno tako graduale in ofertorije. Posebno dobro došle so nam dr. Kimovčeve mašne. Pevske vaje imamo redno dvakrat na teden. G. župniku se je ob času vojne posrečilo, da so orgle ostale cele. Fr. Požun, organist.

Razne vesti.

* Pij XL — 6. febr. 1922 v konklavu kardinalov izvoljeni novi papež, bivši milanski nadškof Ahil Ratti — najspoštlijevejši in najjudanejši pozdravljen! Vsemogočni, neskončno Dobri in Previdni, blagoslovi novega sv. Očeta in njegov pontifikat!

* Osebnosti. Matej Hubad, ravnatelj konservatorija »Glasbene Matice« v Ljubljani, je postal intendant ljubljanskega gledališča. — Skladatelj Marij Kogoj je postal korepetitor pri ljubljanski operi.

* V Mojstrani je umrl konec januarja Matija Hudovernik, tamošnji mnogoletni učitelj in organist. N. P. V. M!

* Jubileji. — 20. jan. je minulo 50 let, odkar je kot župnik v Št. Vidu nad Ljubljano umrl Blaž Potočnik, zaslužni slovenski pesnik in skladatelj. — Cecilijsko društvo ljubljanskih bogoslovcev je obhajalo 10. marca tridesetletnico. — Glasbena Matica v Ljubljani obhaja letos petdesetletnico svoje ustanovitve. — 26. aprila bo 300-letnica smrti našega velikega rojaka Jurija pl. Slatkonja, rodom Ljubljanečana, ki je umrl kot škof in dvorni kapelnik na Dunaju. »Cerkveni Glasbenik« je objavil v l. 1905 o Slatkonju izvirni in temeljit daljši članek iz peresa dr. Jos. Mantuanija.

* Slovenski skladatelj L. M. Škerjanc je za proslavo 300letnice Molierovega rojstva uglasbil uverturo, pevske in baletne točke k Molierovi igri »Žlahtni meščan«.

* Slovenski skladatelj Risto Savin je po G. Kellerju priredil in uglasbil »Plesno legenco«.

* Znani nemški cerkveni skladatelj V. Goller je zložil novo, povsem moderno latinsko mašo: Missa »Beati pacifici« za baritonski solo (cantor), mešani zbor in orgle.

* V ljubljanski operi so vprizorili opero »Luízo«, svetovnoslavno delo francoskega skladatelja Charpentiera, učenca Massenetovega.

* Pri cerkvenem koncertu 11. dec. 1921. povodom postavitve spomenika papežu Benediktu XV. v Carigradu so se izvajali nekateri deli Perosičevega oratorija »Kristusovo vstajenje«, Verdijeve interpretacija 136. psalma »Va pensiero«, Mercadantejeva Salve Regina, Mascagnijev sklepni himen za zbor in orkester ter nekatere sinfonične skladbe Griega, Bizeta, Cezara Franka in drugih.

* Telesne ostanke srbskega skladatelja Stevana Mokranjca, ki je l. 1915 umrl v Skoplju, nameravajo prenesti v Beograd in zgraditi v Beogradu »Glasbeni Dom«, ki naj bi nosil Mokranjčevo ime.

* Hrvatica Ivana Konjović, violinska virtuozinja, prireja sedaj koncerte v Ameriki. Ameriško časopisje je polno navdušenja za njeno temperamentno igro.

* V Parizu pripravljajo Cesar Frankov oratorij »Blagor«. Cesar Frank je bil velik francoski skladatelj, umrl leta 1890, glavni zastopnik novejši francoske šole, čegar vpliv se kaže v moderni francoski glashi vseh povsod. Nekaj let je bil organist in kapelnik v Parizu, pozneje profesor na konservatoriju. Zložil je več oratorijev in velikih zborov z orkestrom, več sinfoničnih slik in drugih prvovrstnih del.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

* Dr. Frančišek Kimovec: Pevčeva pesmarica, I. letnik. V Ljubljani 1921. Izdala in založila Pevska zveza. Naroča se pri Pevski zvezi v Ljubljani. Cena 8 Din. — Iz skladb, priobčenih v prilogah »Pevca« v l. 1921, je nastala lepa, zelo prikupna in porabna zbirka. Danes, ko izide tako malo novih, zlasti našim pode-

zelskim pevskim zborom primernih skladb, moramo tem bolj pozdraviti nove pevske skladbe v »Pevcu«, ozir. Pevčevi pesmarici. Prijeten, svež in topel dih veje iz teh skladb. So deloma izvirne, deloma narodne; med zadnjimi tvorijo prekmurske poglavje zase. V pesmarici so zastopani skladatelji: E. Adamič, Bajuk, Jenko, dr. Kimovec, Klemenčič, Kogoj, dr. Lukman, Premrl, Runjanin, Sattner in Vodopivec. Prvega zvezka smo kar veselili. »Pevcu« in njegovemu uredniku dr. Kimovcu želimo kar največ sreče tudi za v bodoče.

Premrl.

* »Schola Cantorum«, 1922, januar in februar. Ta vrlo urejevani cerkvenoglasbeni list izhaja v Bergamo (Italija). Izdaja ga Casa Editrice V. Carrara. Sedanji letnik je osmi. V pričujočem zvezku je izšla Missa facilis (lahka latinska maša) in hon. S. Francisci Salesi za dva neenaka glasova (alt in bariton) z orglami, zložil D. Pietro Magri. Seveda pojo v tem in enakih slučajih altovski part tudi lahko soprani, baritonskega pa hkrati tenori. Skladba je sveža, v marsičem nova in zanimiva, zelo praktična. Deklamacija besedila je vzorna, orgelski stavek tudi zelo lep, modern in poučen. Mašo toplo priporočam vsakemu zboru.

Premrl.

* »L'organista italiano«, 1922, januar in februar. Ta tudi v Bergamo pri istem izdajatelju izhajajoči in v našem listu enkrat že priporočeni list vnovič najtopleje priporočamo našim organistom, pa tudi vsem prijateljem orgelske glasbe. Pričujoča dvojna številka obsega 16 strani izbranih, izrazitih, povečini nežnih, iskrenih in ne pretežkih skladb. Zastopani so skladatelji: Mozzi, Socal, Baronchelli, Cossetti, Suzzi, Surbone, Picchi, Zimarino, Campodanico. Naročnina je 20 lir, enako za »Schola Cantorum«.

Premrl.

* Wilhelm Weitzel: Führer durch die katholische Kirchenmusik der Gegenwart. (Voditelj v sodobni cerkveni glasbi.) Freiburg im Breisgau, 1922. Založil Herder. Ta ravnokar izišla knjiga podaja v točni razporedbi bogat pregled cerkvenoglasbenih del, ponajveč nemških skladateljev, hkrati z označbo glasbene vrednosti in praktične izvedljivosti dotičnih skladb: orgelskih, pevskih itd. Navedena je tudi literatura cerkvenoglasbene teorije in cerkvenoglasbenih listov, navedene razne koralne izdaje in spremljanja korala. Najzanimivejši in posebno poučni del tvori poglavje o latinskih mašah, Requiemih, potem pa tudi o raznih drugih liturgičnih spevih. Knjiga je brezdvomno največje praktične vrednosti in bi jo kot nekaj kažipot moral imeti vsak cerkven pevovodja. Cena nekaj čez 40 mark.

Premrl.

* Anton Foerster: Lamentacije in očitavanja za mešani zbor. IV. natis. Ljubljana 1922. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 6 Din. Odlični in za postni čas prav primerni skladbi, omenjeni v današnji številki našega lista že na drugem mestu, tu ponovno najtopleje priporočamo.

Ivan Pogačnik: Slava presv. Srcu! 10 pesmi v čast božjemu Srcu Jezusovemu za mešani zbor in orgle uglasbil. — Part. Din 12 — glasovi a Din 4. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1922.

Pogačnik, kakor je vedno bil: preprost, prijazen, krotek, ljubézni, prav tak, kakršnega imajo vsi pevci radi; brez vsakršnih težav, vedno na varni, nikoli na nepreizkušeni novi poti. To so kar zapovrstjo pesmi, ki jih bo vsak zbor izlahka obvladal in ki bodo pevcem in poslušavcem všeč. Tudi sicer je vse v redu, samo v 6. pesmi naj bi v 6. taktu na besedi »se« imel bas as namesto es.

Kimovec.

Srečko Koporc: Trije mešani zbori. 1921. Umetniška zaloga »Treh laboratorijev«. Ljubljana. — Koporc je živ ekspresionist, neke vrste glasbeni mistik: vsakemu zvoku, ki se mu v duši vzbudi, pazljivo prisluškuje, vsakemu čustvenemu odtenku v besedi poizkuša dati lasten izraz. Posebno izrazita je v tej smeri druga pesem: »Zimski večer«, ki ima veliko drobnih lepot, deloma tudi tretja, kjer je ne obtežajo harmonični poizkusi. Prva se zdi bolj razglabljanje in iskanje kot pevná pesem. Druga pa tudi tretja bi bili hvaležni nalogi za kak prav dober zbor z lahnimi prožnimi glasovi. Sploh pa skladbe v celoti očitujejo težnjo po elementarni preprostosti, kar pišemo v dobro.

Kimovec.

Glasbenozgodovinske črtice.

Arhiv ljubljanskega stolnega kora. Glede skladateljev, ki se njih skladbe nahajajo v arhivu stolnega kora in smo jih v zadnji številki »C. Gl.« samo našli brez posebnih podatkov, nam poroča vseuč. prof. g. dr. **Josip Mantuani** sledeče:

Bertoni Gioseffo (* 1725 v Salo, † 1813 v Desenzano). Učenec Tomeonijev in Giambattista Martinijev (= Padre Martini); prvi organist (1752) pozneje (1785) kapelnik pri Sv. Marku v Benetkah. Njegove skladbe so bile zelo razširjene (Dunaj, narodna knjižnica ima 4 rokopise, št. 18049, 18050, 19089, 19155; Klosterneuburg 1 maša).

Dussik, Vaclav (* 1750 v Mlazovicah na Češkem, † ok. 1810 v Biču na Moravskem. Bil je več let organist pri premonstratih blizu Olomuca. (Ime se piše tudi Dussek in Dušek.)

Gossec, François Joseph. (* v Vergnies 1734, † v Passy pri Parizu, 1829.) Slovit francoski skladatelj.

Hofer, najbrže Andrej. (* 1629, † 1684 v Solnogradu. L. 1654—1678 je bil podkapelnik v stolnici solnograški, od l. 1680 dalje kapelnik.

Lederer, Josef, imenovan »Pater«, ker je bil reguliran avguštinec (kanonik). * 1733, † 1796. Svojčas znan cerkven skladatelj.

Lohelis Johannes = **Oelschlegel**. Joh. Lohelius. (* 1724, † 1788). Učenec jezuitov v Mariascheinu, pozneje organist v Pragi pri dominikancih in malteških vitezi; potem je stopil v premonstratski red v Strahovu.

Loos, Johannes Karel. O njegovem življenju ni izvestnih podatkov. — Vemo samo, da je bil ok. l. 1768 organist v Tuhoměřicah na Češkem (pri jezuitih); kot komponist se je pečal v prvi vrsti s cerkveno glasbo, poleg te je pa skladal tudi opere (lahke stvari).

Maxant, Jan Nep. Vojtěh. (* 1750 v Divicah na Češkem); slovel je kot izvrsten organist in učitelj glasbe. L. 1776 je postal rektor in kapelnik v Friedbergu.

Pokorný, Gotthard. (* 1733 v Češkem Brodu, † 1822 v Brnu.) Ok. l. 1760 je postal kapelnik pri sv. Petru v Brnu. — Kot skladatelj se je bavil skoraj izključno s cerkveno glasbo in je zlagal same lahke (po vsebini) stvari.

Schenkliř, p. Auguřtin. (* 1736, † 1797.) Bil je benediktinec v praškem samostanu na Slovanech (= Emaus); od l. 1764 je bil tam vodja zbora.

Vallade, Joh. Bapt. Anton; življenjski podatki neznani; vemo samo toliko, da je bil sredi 18. stoletja organist v Mandorfu (pri Ingolstadtu na Bavarskem).

Ivan Miklořiř, čigar mašo, predelano po P. H. Sattnerju, smo objavili v zadnji številki našega lista, je umrl kot vadnični učitelj v pokoju 3. avgusta 1901 v Mariboru, na Aleksandrovi cesti 10, star 77 let. Zapustil je vdovo Regino, ki se je ž njo poročil 19. febr. 1860, in je umrla 13. marca 1904 v isti hiři. (Podatke o Miklořiřevi smrti nam je poslal g. P. Valerijan Landergott, O. F. M., kaplan pri sv. Mariji v Mariboru, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.)

Listnica upravnistva.

»Cerkveni Glasbenik« stane od sedaj naprej letno 20 Din. Ker so cene v tiskarni zopet poskočile in ker nas razno nujno gradivo sili izdajati list v večjem obsegu kot smo izpočetka nameravali, je poviřanje naročnine očitvidna in nujna potreba. Kdor naročnine še ni plačal, naj to kmalu stori. — Posamezni izvodi glasbenih prilog so pri upravnistvu na prodaj po 1 Din.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.